

1.uzdevums.

Tu dzirdēsi radio pārraides fragmentu.

Izlasi teksta kopsavilkumu! Pievērs uzmanību izlaistajām vietām!

Klausies tekstu un ieraksti trūkstošo informāciju! *Teksts skanēs divas reizes.*

Kā izskatījās Rīga un tās iedzīvotāji pirms vairākiem gadsimtiem? Daudz kas ir zudis, tomēr par spīti nebeidzamiem kariem un *0. ugunsnelaimēm* līdz mūsu dienām 1. _____ daudz dokumentu un gleznu.

Senās grafikas visbiežāk attēlo pilsētas panorāmu, torņus, baznīcas, ēkas kuģus, bet maz vērības atvēlēts vienkāršajam 2. _____.

19.gadsimtā Rīgā dzīvoja vācu mākslinieks, kura darbos rīdzinieks bija galvenā 3. _____. T. H. Rikmanis ir atstājis spilgtu un emocionālu dažādu 4. _____ rīdzinieku tēlu. Ruta Lapiņa grāmatā „Senā Rīga grafikās” raksta, ka 5. _____ momenti Rīgas skatos bijuši tikai ainavu 6. _____ elementi, T. H. Rikmanis parādījis ne tikai dažādu sociālo slāņu pārstāvjus, bet arī Rīgā dzīvojošo tautību 7. _____ tipus, kā arī atainojis svētkus – umurkumuru un 8. _____ dienu.

T.H. Rikmanis ir dzimis Rīgā 1810. Gadā. Tēvs bijis 9. _____, vēlāk Rīgas Pētera baznīcas rakstvedis. T. H. Rikmanis mācījies Pēterburgā un Minhenē, vēlāk Rīgā strādājis par 10. _____ skolotāju. Daļa viņa darbu ir aplūkojami Rīgas Vēstures un kuģniecības muzejā.

(Pēc preses materiāliem.)

Izlasi tekstu!

Pirmajā skolā dīdīja, dresēja un iekala

Pirms vācu krustnešu ienākšanas Latvijā šejienieši – baltu un somugru ciltis – pavisam labi iztika bez rakstības, skolām un skolotājiem. Galvenais skolotājs bija senči, un viņu gudrības tika nodotas no mutes mutē pasaku, teiku, dainu un parunu veidā.

Vārdu *skola* latvieši aizguvuši no lejasvācu *schule*, kas savukārt radies no grieķu vārda *scholē*. Pirmo reizi latviešu valodā tas minēts kādā dokumentā Livonijas ordeņa mestram sakarā ar skolas naudu. Gadsimtu gaitā vārds *skola* iesakņojās un ieguva stabilu vietu latviešu valodas leksikā, bet vārds *mācītava*, ko 19.gadsimtā centās ieviest Juris Alunāns, cieta neveiksmi.

Bīskaps Alberts, izveidojot Rīgu, uzsāka arī Doma baznīcas – bīskapa galvenā dievnama – celtniecību, jo viduslaikos pie visām Doma baznīcām darbojās skola garīdznieku sagatavošanai. Tas varēja būt noticis 1211. Gadā, bet precīzi ziņu nav. Domājams, ka Rīgas Domskola bija pirmā mācību iestāde Baltijas novadā un vairāk nekā simt gadus vienīgā skola Rīgā. Šeit sagatavoja garīdzniekus, dažāda ranga ierēdņus un citus rakstu darbu pratējus un izpildītājus.

Vietējos iedzīvotājus skolai nelaida tuvumā, bruņinieku dēliem, ja viņi vēlējās iet tēva pēdās, skolas zinības nebija nepieciešamas. Katoļu garīdzniekiem bērnu nebija, tāpēc sākotnēji Domscolas skolēni bija vācu tirgotāju un amatnieku dēli.

Skolas pastāvēšanas pirmajos 300 gados lauvas tiesa no mācību vielas bija atvēlēta reliģisko kanonu studijām, un mācības notika latīņu valodā. Viduslaikos bez šīs valodas zināšanām nevarēja iztikt, tā bija zinātnes, mākslas, literatūras un starptautisko sakaru valoda. Skolā pastāvēja drakoniska disciplīna, un viens no galvenajiem audzināšanas līdzekļiem bija ... žagari. Interesanti, ka paši skolēni ik mēnesi devās „ekskursijā” uz mežu, lai ievāktu pāršanai paredzētās rīkstes.

Līdz 16.gadsimtam Domskolā bija jāmācās trīs gadi. Ar laiku skola sāka gatavot zēnus iestājai augstskolās, galvenokārt Vācijas universitātēs. Drīz vien skola sāka zaudēt savu spožumu un nespēja konkurēt ar līdzīgām mācību iestādēm, tāpēc 1576.gadā Rīgas rāte pieņēma lēmumu par skolas darbības uzlabošanu: divreiz gadā notika publiskas skolēnu zināšanu pārbaudes, kurās izšķīra, vai ļaut pabeigt skolu, pārcelt uz otru gadu vai atstāt iepriekšējā klasē.

Drīzumā Domskolu pārveidoja par mācību iestādi ar piecu klašu izglītību un ieviesa pilnīgi jaunu kārtību. Skolā bija jābūt jau sešos no rīta, pēc divām stundām skolēni devās brokastīs, tad ieradās uz vienu stundu, pēc kuras atkal bija brīvi. Pēcpusdienas cēliens sākās pulksten 12 un turpinājās ar pārtraukumu līdz 16.00, kad mācības beidzās. Tāds reglaments bija visās klasēs, jo mācību vielas apguve balstījās uz iekalšanu un dresūru un skolēni ļoti nogura.

(Pēc preses materiāliem.)

Izlasi teksta fragmentus! Sakārto tos pareizā secībā!

A	Pirms vācu krustnešu ienākšanas Latvijā vietējo cilšu galvenie skolotāji bija senči.	0.
B	Pirmajos 300 pastāvēšanas gados Rīgas Domskolā galvenokārt apguva katoļu reliģijas kanonu un latīņu valodu – tā laika mākslas, literatūras, zinātnes un starptautisko sakaru valodu.	
C	Bīskaps Alberts, līdz ar Doma baznīcas celtniecību, rūpējās arī par baznīcas skolas izveidi, tā pirmoreiz minēta 1211.gadā.	
D	Ar laiku skola sāka gatavot zēnus iestājam augstskolās, 16.gadsimtā tika ieviesti publiski eksāmeni, kuros izlēma skolēnu turpmāko likteni.	
E	12.-13.gs. Domskola bija vienīgā mācību iestāde Baltijas novadā un vienīgā skola Rīgā.	
F	Mācības skolā sākās sešos no rīta un ar pārtraukumiem turpinājās līdz četriem pēcpusdienā.	
G	Vārdu „skola” latvieši aizguva no lejasvācu valodas, bet 19.gs. J. Alunāna piedāvātais latviskais skolas nosaukums „mācītava” cieta neveiksmi.	
H	Tolaik mācības skolā balstījās uz iekalšanu un dresūru.	
I	Viduslaikos Domskolā valdīja drakoniska disciplīna, skolēni reizi mēnesī devās uz mežu, lai sagatavotu žaģarus pāršanai.	
J	Sākotnēji Domskolā mācījās vācu tirgotāju un amatnieku bērni, jo katoļu baznīcai bija vajadzīgi garīdznieki, ierēdņi un rakstveži.	
K	Drīzumā skolu pārveidoja par mācību iestādi, kurā bija jāmacās pieci gadi.	

Tukšajās vietās ieraksti doto vārdu atbilstošā formā!

Agrā pavasarī mēs ar tēvu braucām skatīties Inciemu. Diena bija saulaina un brīnumdzidra. Mūs vadīja tīkams 0. satraukums.

Līdz Siguldai mēs aizbraucām ar 1. _____, kas toreiz klunkuroja neiedomājami lēni, vairākas stundas. 2.

(0.) *satraukt*

(1.) *vilkt*

(2.) *nokāpt*

_____ Gaujas lejā, pārsteigti ieraudzījām nevis upi, bet plašu ezeru. Visi ceļi bija 3. _____.	(3.)applūst
Ūdens sniedzās līdz pašai Gūtmaņa alai. Piekrastes krūmi un kārķu 4. _____ stāvēja līdz pusei zem ūdens.	(4.)biezs (5.)pārcelt
Siguldas tilta toreiz nebija. Daudz apdzejotā, aprakstītā un apgleznotā 5. _____ nedarbojās.	(6.)sasēsties
Nedaudzos ceļiniekus cēla jauns laivinieks. Mēs 6. _____ laivā astoņi cilvēki, laivinieks	(7.)braukt
devītais. Laiva iegrima bīstami dziļi, daži 7. _____ bažījās, gribēja kāpt laukā un gaidīt	(8.)smieties
nākošo reizi, bet laivinieks 8. _____	(9.)braukt
viņus nomierināja un ielaidās straumē.	(10.)šķīst
Tas bija traks 9. _____ un arī trakas izbailes. Es protu peldēt, bet ūdens man arvien 10. _____ bīstams un nedraudzīgs.	
(Pēc A. Eglīša.)	

Izlasi informāciju par Lāčplēšiem! Izlaidumu vietā ievieto iederīgu priedēkli
(viens priedēklis ir lieks)!

pa -, uz-, pie-, pār-, ap-, ie-, aiz-, iz-, at-, no-, sa-, ne-
--

Vārds ir svarīga ikviena cilvēka pazīšanas zīme. Kas 0.pamudina ļaudis likt bērniem teiksmainus vārdus?

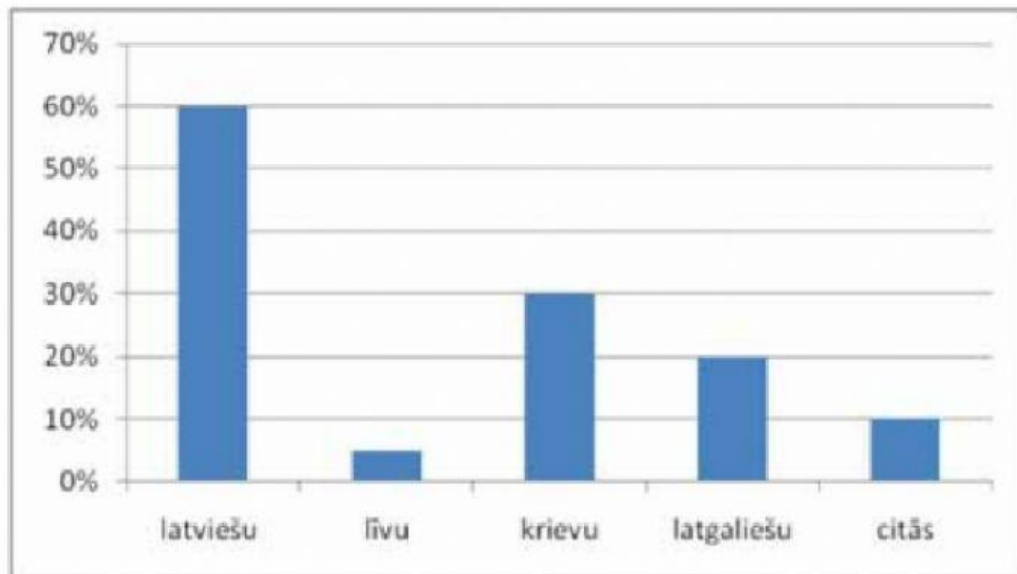
Lāčplēsis ir visiem zināms teiku varonis, kas spējis 1. ___vārēt gan lāci, gan ienaidnieku. Būsiet 2. ___steigti par dažiem interesantiem faktiem.

Kā 3. ___zināja žurnālisti, pašlaik Latvijā dzīvo 30 Lāčplēši. 4. ___kopotā statistika liecina, ka Lāčplēsis var būt gan vārds, gan uzvārds. 5. ___vērojami vairāk ir personu, kuriem ir šāds uzvārds. Divus vīriešus par Lāčplēsi 6. ___sauca vecāki, bet vienam tas ir otrais vārds, 7. ___stāstīja sabiedrisko 8. ___tiecību nodaļas vadītājs A. Rjabcevs.

Visvairāk Lāčplēšu par dzīvesvietu ir 9. ___vēlējušies Rīgu, taču daži šī uzvārda nēsātāji 10. ___stopami arī citās Latvijas pilsētās un novados.

Latvijas skolās tika veikta aptauja, lai noskaidrotu, vai skolēni zina, cik valodās runā Latvijas iedzīvotāji.

Aplūko diagrammu!

Komentē aptaujas rezultātus!

Uzraksti savu viedokli par valodām, kurās runā Latvijā!

Salīdzini savas domas ar aptaujāto skolēnu domām!

Apjoms 60 - 80 vārdu.